

til det rette Anmodning, søger nærværende Andragende Marfagen hertil i, at der fra Bestyrelsen for Landbygningernes Brandforsikring er gjort Banfeligheder ved denne Sags Ordning.

Da de i 1795 indførte Bestemmelser, som allerede den Gang bebudedes at skulle bortfalde, naar fle kunde, ere blevene end mindre lidssvarende ved Forfædernes stærke Bebyggelse, og da nu Boldterrains Bebyggelse synes at gjøre det til en Nødvendighed at træffe nye Bestemmelser med Hensyn til det Omraade, indenfor hvilket Kjøbenhavns Brandforsikring maa modtage Forsikringer, foreslaar Udvalget at henvise nærværende Andragende til Justitsministeren med Opfordring til at tage Forholdet i sin Helhed under Overveelse og fremkomme med Forslag i saa Henseende.

9. Andragende fra Torvild Sogneraad, tiltraadt af 36 andre Beboere af Torvild Kommune (indbragt den 7de Januar 1875 af Folketingsmanden for Aarhus Amts 1ste Valgkreds, Winther). Der klages heri over, at Stamhuset Rathlovsdal bortarvefæster sit Bøndergods under Betingelser, som ere til Skade eller Forurettelse saavel for den nævnte Kommune som for de enkelte Paagjældende. Stamhuset forbeholder sig saaledes Arealer, der ville udgjøre et samlet Beløb af 600 Tdr. Land af Kommunens Jorder, men med forholdsvis lidt Hartkorn, saaledes at de respektive Gaarde beholde næsten det samme Hartkorn. Hensigten antages at være at anvende disse Arealer dels til Beplantning, dels til Oprettelse af en større Gaard. Særlig klages over Inddragelsen af en til Torvild hørende Lørvemose, hvorved Byen vil blive afhængig af Stamhuset med Hensyn til Adbrenndsel. Et Par Gaarde ere allerede bortforpagtede til en udenfor Kommunen boende Mand, og andre kunne ikke faas i Arvefæste, hvoraf sluttes, at det er Hensigten at inddrage dem ved Dødsfald, og der udtales da en Beklagelse over, at Fæstlevens Efterladte maa gaa fra Gaarden uden Godtgjørelse. Sagten overdrages Stamhuset for 10 Mar uden særligt Beberlag. Under den Prioritets-Pantereit, som Stamhuset betinger sig, indbrages ikke blot Gjendommene med Besætning, men ogsaa Inventarium. I Arvefæsteafgift betinges 8 Tdr. Byg pr. Lunde Hartkorn (af Huse paa neppe 2 Skpr. Land undertiden 4 Skpr. Byg), hvilke Bygafgifter skulle betales efter hvert Mars Kapitelstart, men naar denne Ansættelsesmaade maatte forandres, kan Godseieren forlange, at Afgiften leveres in natura og transporteres indtil 5 Mil fra Hovedgaarden. For Kommunen medfører denne hele Omlægning og Inddragning Tab derved, at den formindsker Skatteydernes Antal og de Tilbageblivendes Skatteevne, og saaledes bringer Formue- og Veiligheds-skatten til at hoile uforholdsmæssig paa Kommunens Skatteydere, efter som det fra Gaarden tagne Areal kommer i Mand's Besiddelse, der bo udenfor Kommunen.

Udvalgets Flertal (Alberti, Berg, Bojsen, Høgsbro, Steffensen, Lauber og Zahle) maa i Anledning af de her fremførte Klager, som ogsaa lyde fra andre Steder i Landet, henlede Ministeriets Opmærksomhed paa, om der ikke maatte være Jøie til fra Administrationens Side at føre en nøiere Kontrol med den Maade, hvorpaa Afhændelse af Bøndergods foregaar, for at ikke de Fordele, som den nyere Landbesøvgivning tilslaa Godseieren, skulle udvides ud over, hvad Lovgivningsmagtens Mening har været. Særlig med Hensyn til Lehn og Stamhuse er Administrationen istand til og maa derfor ogsaa have Opfordring til at varetage Fæsternes og deres Efterlades Interesse ved slige Veiligheder, efter som Salg eller Salgsplaner paa denne Art Godser skulle have ministeriel Stadfæstelse. Da nærværende Andragende ikke ses at have været indgivet til Ministeriet, skal man ikke nu nærmere udtale sig om de anførte enkelte Klagepunkter, som i det Hele synes at vidne om en Anvendelse af de paagjældende Lovbestemmelser, der vel ikke er i Strid med disses Ordlyd, men som dog gaa ud paa at anvende dem paa en saadan Maade, at der formentlig kunde være Anledning for Justitsministeriet til heroverfor at gjøre sit Tilsyn med Lehns og Stamhuses Bestyrelse gjældende. Den i Arvefæstekontrakterne indførte Bestemmelse om, at Godseieren, naar Kapitelstagens Ansættelsesmaade forandres, skal kunne forlange Afgiften leveret in natura og transporteret indtil 5 Mil fra Hovedgaarden, maa opfordre Lovgivningsmagten til ved en eventuel Lov om dette Forhold at affære Muligheden af at unddrage sig Lovens Forskrifter ved slige forud vedtagne kontraktmæssige Bestemmelser. Ved Siden heraf maa Flertallet opfordre til at gjenoptage Spørgsmaalet om, hvorledes der kan ydes en Fæsters Efterladte et billigt Beberlag, naar Gaarden indbrages i Genhold til Loven af 19de Februar 1861, for at ikke saadanne Fæsternes Efterladte skulle være saa langt uheldigere stillede end de, som faae Gaardene tilkjøbs. Endelig indeholder det her paankende Forhold en sørgset Opfordring til at fremkynde en retfærdigere Ordning af den mellemkommunale Befæstning. Med disse Bemærkninger foreslaar Flertallet at henvise Andragendet til Justitsministeren og Indenrigsministeren.

Mindretallet (Sad og Rimestad) kan derimod ikke finde Anledning til at henvise dette Andragende til nogen af Ministrene. Det er end ikke paataaet i Andragendet, at der i nogen af de fremhævede Retninger er sket Noget, der er i Strid med Lovgivningen, og med Hensyn til de fleste af Anspørgsmaalerne er det endog allerede af det Foreliggende klart, at ingen Ulovlighed foreligger. Det ses derfor ikke, hvad en Henviisning skulde føre til; thi Flertallets Formening om at „Salg og Salgsplaner“ paa Lehn og Stamhuse skulle have ministeriel Stadfæstelse, beov